

**Kisgyermekgondozó, nevelő képzés
Gondozási ismeretek**

Gyurkó Andrásné
bölcsődei szaktanácsadó

A bölcsődei gondozás-nevelés alapprogramja

- - az általános emberi, etikai alapelvek,
 - - az ENSZ "Egyezmény a gyermek jogairól" c. dokumentumban rögzítettek,
 - - a pszichológiai és a pedagógiai kutatások eredményei,
 - - a 0-3 éves életszakasz meghatározó szerepének elismerése,
 - - a bölcsődei gondozás-nevelés története alatt felhalmozódott értékek,
 - - a bölcsődei ellátás nemzetközileg elismert gyakorlata,
- figyelembevételével határozza meg a bölcsődékben folyó gondozó-nevelő munka szakmai alapelveit, melyek érvényesek a speciális csoportokra és a szolgáltatásokra is, a sajátosságaiknak megfelelő kiegészítésekkel. Ezeknek az elveknek az elfogadása és a gyakorlatban való érvényesítése a bölcsőde gondozó-nevelő munkájának minimum követelménye.

SÉRÜLT GYERMEK GONDOZÁSA, FEJLESZTÉSE

•Megfelelő személyi és tárgyi feltételek esetén bölcsődei felvételt nyerhetnek mindazon 0-6 éves korú gyermekek, akik veleszületett vagy szerzett károsodás következtében valamilyen fogyatékossággal élnek, vagy fejlődésükben oly mértékben visszamaradtak, hogy emiatt speciális bánásmódot, több figyelmet igényelnek, és nem veszélyeztetik sem maguk, sem társaik testi épségét.

A GONDOZÁS CÉLJA, FELADATA, TERÜLETEI

•

•A GONDOZÁS - NEVELÉS ELVÁLASZTHATATLAN EGYSÉGBEN VALÓSUL MEG

- A gondozás minden helyzetében nevelés is folyik, a nevelés helyzetei azonban nem korlátozódnak a gondozási helyzetekre.
- A nevelés értékközvetítő folyamat, melynek során ismereteket, szokásokat, hagyományokat, normákat, viselkedésformákat sajátítunk el.
- Az értékek elsajátításának folyamatában az érzelmeknek meghatározó szerepe van, a 0-3 éves korosztályra vonatkozóan
- A nevelés során figyelembe kell venni, hogy a gyerek egyénnek, individumnak született és elő kell segíteni az egyéni tulajdonságok kibontakoztatását.
- A nevelés bipoláris folyamat, amelyben a gyerek is aktív résztvevő

A GONDOZÁS – NEVELÉS IRÁNYADÓ ALAPELVEI

1. -A bölcsődei gondozásnak-nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, az emberi jogok, és alapvető szabadságjogok tiszteletben tartására kell irányulnia.
2. -A gyermeket - mint fejlődő személyiséget – különleges védelem illeti meg
3. -A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, ebben a bölcsődék kiegészítő partneri szerepet játszanak.
4. -Az egyéni bánásmód elve: A gondozónő meleg, szeretetteljes odafordulással, a gyermek életkori és egyéni sajátosságait, fejlettségét, pillanatnyi fizikai és pszichés állapotát, hangulatát figyelembe véve segíti a gyermek fejlődését.

5. Az állandóság elve: A gyermek személyi és tárgyi környezetének állandósága, saját gondozónő rendszer, felmenő rendszer, csoport és hely állandóság növeli az érzelmi biztonságot.
6. Az aktivitás és önállóság segítésének elve: A biztonságos tevékenységre motiváló környezet megteremtése, a próbálkozásokhoz elegendő idő biztosítása. A gyermek ösztönzése, megnyilvánulásainak elismerő, támogató, az igényekhez igazodó segítése, a gyermek felé irányuló szeretet, az elfogadás és empátia, fokozzák az aktivitást és az önállóság iránti vágyat
7. A pozitívumokra támaszkodás elve: A nevelés alapja a pozitív megnyilvánulások támogatása, megerősítése, elismerése
8. Az egységes nevelő hatások elve: A gyermekekkel foglalkozó felnőttek, a közöttük lévő személyiségbeli különbségek tiszteletbe tartásával, a gyermek elfogadásával, öntevékenységének biztosításában egyetértének, az alapvető erkölcsi normákat egyeztetik, nézeteiket, nevelői gyakorlatukat egymáshoz közelítik.
9. A rendszeresség elve: Az ismétlődés, tájékozódási lehetőséget, stabilitást, kiszámíthatóságot eredményez, a napi események sorában, növeli a gyermek biztonságérzetét.
10. A fokozatosság elve: A gyermek új helyzetekhez való fokozatos hozzászoktatása segíti alkalmazkodását, a változások elfogadását, az új megismerését, a szokások kialakítását.
11. A más nemzethez, etnikumhoz, kisebbséghez tartozás tiszteletben tartása: A gondozónő a gyermek életkori sajátosságainak és fejlettségének megfelelően segítse az identitástudat kialakulását és fejlődését, segítse a más kultúra és hagyományok megismerését és tiszteletben tartását.
12. A gyermek elfogadásának és személyisége megbecsülésének elve: A gyermek fejlődéséhez alapvető feltétel, hogy érezze a felnőtt őszinte érdeklődését, figyelmét, megbecsülését, a gondozónő biztosítson számára a kompetenciájának elismerésén alapuló választási lehetőséget az egyes élethelyzetekben.
13. A tanulás segítésének elve: Az élményszerzés lehetőségének biztosításával, a gondozónő saját példamutatásával, az egyes élethelyzeteknek a gyermek számára átláthatóvá, befogadhatóvá, kezelhetővé tételével, a tapasztalatok feldolgozásának segítségével, az egyes viselkedésformákkal való próbálkozások bátorításával segíti a tanulást.[1]

1] A bölcsődei gondozás-nevelés minimumfeltételei és a szakmai munka részletes szempontjai Módszertani levél
Országos Család-és Gyermekvédelmi Intézet 1999.

A csecsemő és gyermekgondozás alapkövetelményei

•Helyes technika:

- A gondozási tevékenységek részleteinek is jól kidolgozottnak, helyesnek kell lennie.

•Egységes technika:

- Ahhoz hogy jól tudjon alkalmazkodni, feltételes reflexek egész sorát kell kialakítania. Ezt a környezet minél több tényezőjének állandósága teszi lehetővé, segíti. Családban a legfontosabb állandóság adott. Az egymásra hangolódás nem újra és újra kezdődő folyamat.
- A gyermekotthonban élő csecsemők és kisgyermekek gondozásában viszont nagyon hangsúlyos az egységesség..

•A gondozás megfelelő légköre:

- A gyereket születése pillanatától, - sőt már a magzati életben - neveli, hatással van rá, mind az ami körülveszi, illetve történik körülötte.
- Gondozás közben a meghatározó hogy, milyen légkört teremtünk körülötte. Elfogadás-odafordulás pozitív megerősítés.

•A gondozási művelet örömforrás a gyermeknek:

- Nagy hatással van további testi szellemi, érzelmi, szociálisfejlődésükre. Minél vidámabb, boldogabb egy gyermek annál nyitottabb, élénkebb, mozgékonyabb, érdeklődőbb, jobb étvágyú. A külvilággal jobb a kapcsolata.

•Önállósodás gondozás közben:

- Öröm a gyermek számára a gondozási tevékenység, akkor - segíti az önállósodást, mivel az is egy tanulási folyamat, gyakorlásra épül.

•Egyéb nevelési lehetőségek gondozás közben:

- A gondozónő-gyerek kapcsolat, melyben az egyszemélyes bánásmód megvalósulhat, tárgyi ismereteket bővíthetjük, beszédképességüket, fogalomalkotásukat fejleszthetjük. A gyermek egyéniségét figyelembe véve segíthetjük a helyes szokások kialakítását.

•A gyerek és a felnőtt kapcsolata:

- A bizalom, az egymásra hangolódás színtere, melyet nyugodt, időt biztosító kiegyensúlyozott gondozónő képes megteremteni.
- A gyermekek szívesen fogadja a gondozónő közeledését, együttműködő, bízik benne, hallgat rá, igyekszik a kedvében járni.

•Mintanyújtás a terület számára:

- A g. nő mintául szolgál a szülők, az anyák számára. Az új szemlélet elfogadtatására.

Gondozva nevelni

- A gyermek elsősorban gondozás közben, testi szükségleti kielégítése során ismeri meg önmagát, gondozóját
- Gondozás- testi kontaktus, meghatározó az érintés, milyen a gondozónő keze, mit közvetít.
- A saját test megismerése- a testséma kialakulásában az aktív tevékenység, mozgás, és mind az ami a testével történik.

A gondozás-nevelés főbb helyzetei

- A gondozás (*öltözködés, tisztába tévés, illetve WC-használat, kézmosás, étkezés*) és a játék a bölcsődei élet egyenrangúan fontos helyzetei, melyekben lényeges a gyermek szabad aktivitás iránti igényének és kompetencia érzésének erősítése

Gondozás

- Bensőséges interakciós helyzet gondozónő és gyermek között, melynek elsődleges célja a gyermek testi szükségleteinek kielégítése.
- A szociális kompetencia kialakulásának egyik feltétele, hogy a gyermek csecsemőkortól kezdve aktívan vehessen részt a gondozási helyzetekben, lehetősége legyen úgy próbálkozni, hogy közben érzi a gondozónő figyelmét, biztatását, támogató segítségét.
- Sikeres próbálkozásait a felnőtt megerősítéssel, dicsérettel jutalmazza (ez növeli az együttműködési kedvet), a sikertelenségért viszont nem kap elmarasztalást. Lényeges az elegendő idő biztosítása, mivel az egyes mozzanatok megtanulása hosszú gyakorlást igényel. A felnőttel való kommunikáció érzelmi töltése, a gondozónőnek a gyermekről adott jelzései kihatnak az önelfogadásra, a személyiség egészséges alakulására.

Játék

- A gyermekkor legfontosabb tevékenysége, amely segít a világ megismerésében és befogadásában, elősegíti a testi, az értelmi, az érzelmi és a szociális fejlődést. A gondozónő a játék feltételeinek biztosításával és nevelői magatartásával támogatja az elmélyült, nyugodt játéktevékenységet, a kreativitást. A gyermek igényeitől és a helyzettől függően kezdeményez, szerepet vállal a játékban, annak tartalmát ötleteivel, javaslataival színesíti. A játék ad elsősorban lehetőséget a társas kapcsolatok fejlődésére is. A többi gyermekkel való együttlét örömforrás a kisgyermek számára, a társak viselkedése mintát nyújt, segítve a szociális képességek fejlődését.

Az egészséges testi fejlődés elősegítése

- - egészséges és biztonságos környezet megteremtése,
- - a primer szükségletek egyéni igények szerinti kielégítése,
- - egészségvédelem, egészségnevelés, a környezethez való alkalmazkodás , az alapvető kultúrhigiénés szokások kialakulásának segítése.

Az érzelmi fejlődés és a szocializáció segítése

- derűs légkör biztosítása,
- az egyéni szükségletek kielégítése a csoportban, konfliktuskezelési módszerek, az éntudat egészséges fejlődésének segítése,

A megismerési folyamatok fejlődésének segítése

- - az önálló aktivitás és a kreativitás támogatása

- ismeretnyújtás,
- a viselkedési és helyzet-megoldási minták nyújtása.
- gyermek tevékenységének támogató-bátorító odafigyeléssel kísérése, megerősítése

A gondozónő keze

- Az érintés, a mozdulat, a tapintás üzenetet hordoz magában
- A biztonságot, elfogadást, bátorítást, megerősítést kell a gondozó kéznek nyújtania.
- A gyermeket gondozó felnőtt teljes személyiségével kell, hogy jelen legyen a gondozás-nevelés során.

Gondozónő feladatai

- A napirend kialakítása az egységen belül a társgondozónőkkel-bölcsődevezetővel együttműködve.
- A napirend biztosítson időt arra, hogy a csoportban élő minden gyermeknek biztosítani tudjuk a teljes odafigyelést, egyéni bánásmódot.
- Mielőtt egye-egy gyerek gondozásába kezd, meg kell győződnie arról, hogy minden kisgyerek biztonságban érezheti-e magát.
- A gondozónőnek az egyes gyerekek gondozása mellett a csoport többi tagjára is figyelnie kell.
- A figyelmét ki kell terjesztenie, és reagálnia amikor arra szükség van.
-

Fürdetés - mosakodás-pelenkázás öltöztetés

- A bölcsődékben ma már általában nem fürdetnek
- A gyermekotthonokban meghatározó szerepe van a fürdetésnek.
- A gondozónő-gyermek kapcsolat során hosszabb időtartamú együttlét.
- Jó szervezéssel 20-25 perces megszakítás nélküli idő a gyermek számára, amikor a gondozónő csak rá figyel, vele foglalkozik

A fürösztés egészségügyi és nevelési jelentősége

- Védelem a külvilágból érkező kórokozók ellen
- A szervezetből kikerülő, bomló és fertőző anyagok ellen.
- Naponta ismétlődő szokássá válás
- A fürdés, mint kellemes esemény- hatásai
- Gyerek-felnőtt kapcsolatra, gyermek aktivitására, tevékenységére

A gyermek aktivitásának fejlődése

- Kezdetben figyeli a vele foglalkozó felnőttet, mozdulatit, mimikáját, hangját, beszédét.
- Második negyedévben a rendszeresen ismétlődő mozzanatok során kérésre, gesztusokra reagálva részt vesz.
- Az első év végén már a gondozási helyzetnek megfelelően felül, feláll.

- Egyéves kora körül egy-egy ruhadarabot levesz. Egyre több a próbálkozás.
- Másfél-kétéves kora körül megtanul önállóan vetkőzni.
- Kétéves kora után sikerül egy-egy ruhadarabot önállóan felvenni.
- Hároméves korára az önálló öltözés az önállóvá válást még nem éri el, de kis segítségre van csupán szüksége.

Mire kell figyelni a fürdetésnél?

- A fürdetés lehetőleg mindig ugyanabban az időben történjen (Általában este, elalvás előtt.)
- Fürdetés előtt minden szükséges dolog előkészítése (ruházat, ápolószerek, törülköző, pelenka)
- A helyiség hőmérséklete - kb. 22 -24 C fok –a csecsemő hőszabályozása-
- A víz hőmérséklete : Ideális fürdetési vízhőmérséklet: 36-37 C fok pár fokkal lehet melegebb, az előkészületek, tisztogatás

A csecsemő és kisgyermek öltöztetése A ruházat jelentősége, védelmi szerepe:

- Segít a hőszabályozásban
- Véd a szennyeződéstől
- Véd a sérüléstől
- Esztétikai nevelés egyik területe

A ruházat szerepe a hőháztartásban

- Az ember testhőmérséklete a környezettől függetlenül állandó, 36-37C fok . A hőtermelésnek és a hőleadásnak egyensúlyban kell lennie, hogy az „állandó” hőmérsékletet fenntartsa.
- A szervezetben termelődő hő nagyrészt az anyagcsere folyamán keletkezik.
- A káros felmelegedés és lehűlés ellen segíti a szervezetet a megfelelő ruházat.

A ruházat anyaga

Hőszigetelő képesség függ:

- A szál anyagától - mennyi levegőt tartalmaz .- pl.: gyapjúszál sok levegőt tartalmaz, rossz hővezető- jól szigetel
- Feldolgozás módja - szövés, fonás, kötés sűrűségétől
- Az anyag vastagságától
- Az anyag felületétől.
- Színétől - a sötét elnyeli a nap melegítő sugarait, a fehér visszaveri

A célszerű ruházat

Ne zavarja a gyermeket mozgásában - könnyen fel-le vehető legyen, minél kisebb súlyú, puha, simulékony.

Minél kevésbé gátolja a bőr élettani működését és a vérkeringést – Ne legyen merev és nehéz, ne szorítson,

ne használjunk több, mint két - háromréteg ruhát, - a légcserét gátolhatjuk a több réteggel. A gumírozott, impregnált anyagok nem nedvszívók és szintén akadályozzák a légcserét.

Legyen tisztántartható

A ruházattal vegyük figyelembe az egyéni szükségleteket. - Izzadékonyabb, fázékonyabb.

Életkoronkénti öltözékek

•Az újszülött ruhatára - télen

•5-6 body - más néven kombidressz, vastag pamut vagy frottír anyagból, hosszú ujjú (a legjobb, ha a vállán vagy az elején gombolható vagy tágítható nyakú de lehet a régebbi típusú rékli, kising is)

•4-6 db. rugdalózó plüss vagy vastagabb pamut anyagból, egy-két darab bélelt is, ebben akár altatni is lehet a kicsit, ha a hálósákot nem szereti.

•-3 db. póló ujjatlan rugdalózóhoz, kell a póló is, télre természetesen hosszú ujjú.

•1-2 db. pulóver, vagy kardigán

1-2 db. kiskabát (más néven kocsikabát)

1-2 db. sapka egész kicsi korban a vastagabb téli sapka alá ajánlott egy vékonyabbat is feladni, praktikus, ha a gyerek álla alatt meg lehet kötni vagy tépőzárral lehet rögzíteni

•4 pár zokni lehet vastag, bolyhos zokni is, amit a kiscipő kiváltására találtak ki

2 db harisnyadrág vastag, pamut vagy frottír anyagból

1 pár kiscipő vastag, bélelt, de lehet kötött is

1 db. levegőztetőzsák, más néven overál (legyen vastag, belül mindenképpen bőrbarát anyaggal bélelt, kívülről jó, ha vízhatlan, praktikus, ha elöl magasan záródik

Az újszülött ruhatára - nyáron

•4-6 db. rugdalózó vékonyabb plüss vagy pamut anyagból, ujjatlan, de ebből sem árt egy darab hosszú ujjú

•2-3 db. napozó a nyári hőségben elég ezt feladni rá, és úgy levegőztetni vagy altatni a szabadban, természetesen árnyékban

2-3 db. póló ha ujjatlan rugdalózdót adunk rá.

•1-2 db. pulóver vagy kardigán (a hűvösebb, de mégsem túl hideg napokra)

1-2 db. kiskabát (más néven kocsikabát)

1-2 db. sapka nyáron elég a vékony pamutsapka, újszülöttre adjunk kettőt egyszerre,

•2 pár zokni vagy kiscipő (kötött)

Pelenka

Tetra pelenka: Biztosítja a bőr szellőzését.

Megelőzhető a gyakori bőrkíütés.

Terpesztartást biztosít.

Elegendő 40-60 fokon mosni. A nap fehéríti. Nem kell vasalni.

A csecsemő bőrét kellemes, puha anyag éri.

➤ Nadrágpelenka :szabása, rögzítése hasonló az eldobható pelenkáéhoz. Gumírozása védelmet nyújt az esetleges szivárgásokkal szemben. A pelenka 2 fő része a nedvességszáró valamint a nedvességszívó rész, illetve kiegészíthető mosható és eldobható pelenkabetéttel. A MoNaPel és Pappolino pelenkák 2 külön részből állnak: egy pamut nedvszívó belső és egy nedvességszáró külső részből. A Carolino mosható nadrágpelenka 2 méretben készül. Csecsemő méret 3.5-9 kg-ig, tipegő méret 9-18 kg-ig.

➤Egyszerhasználatos kombinált pelenka csecsemők és kisgyermekek részére.

➤ Egy darabban egyesíti magában a hagyományos pelenkát és a gumibugyit, a pelenkarész speciális nedvszívó anyagból készül.

Belső réteg: speciális nedváteresztő anyagréteg, a víz csak egyik irányban tud átszivárogni rajta.

Középső réteg: szivacsos nedvszívó réteg, a belekerült vizeletet oldhatatlan géllé alakítja.

Külső réteg: vékony vízhatlan fólia, a ruházatot a nedvességtől és szennyezéstől megóvjaa.

Nadrág formájában állítják elő, a lábak nyílása rugalmas, a deréktájon tépőzárral zárható.

A gyermek súlykategóriájának megfelelő nagyságot kell használni, vannak külön éjszakai típusok, fiúk és lányok számára különböző nadrágpelenka áll rendelkezésre.

A kisdéd és kisgyermek ruhatára

•Hosszú szárú, rövid szárú játszónadrág- váltja a rugdalódzót.

•Harisnyanadrág

•Pizsama,

•A cipő

•A kisgyermek cipőjének megválasztásakor figyelembe kell venni, hogy

•csontozat és izomzata fejletlen.

•megfelelő méretű legyen, a felsőrész magasabb kialakítása tesz lehetővé, hogy a lábfej, lábujjak számára kényelmes megfelelő hely legyen.

•A még járni nem tudó gyermek számára a puha talpú, hajlékony anyagból készüljön a talpa és felsőrésze egyaránt.

•Fontos, hogy könnyű, a láb mozgását jól követő legyen a keményebb talpú, már járni tudó gyerekek számára vásárolt lábbeli is.

Szandálok, félcipők, téli cipők

•A mindenkori évszak, időjárásnak helynek megfelelő lábbelit kapjon a gyermek

•A szandáloknál és minden cipőnél elvárás, hogy rögzítse a gyermek sarkát, tartsa a bokáját.

•A lábbeli a mindenkori helyzetben megfelelő védelmet és támaszt nyújtson a lábnak.

•A cipőket betéttel csak indokolt esetben, orvosi javaslatra kell ellátni. A betét indokolatlan használatával a lábboltozatot tartó izmok passzivitásra kényszerülnek, nem dolgoznak, ezáltal elősegítjük a lúdtalp kialakulását.

•Védjen a hőmérséklet változástól, az időjárás viszontagságaitól.

Alvásigény

•Újszülöttkortól a késő öregségig az átlagot tekintve állandóan csökken

- Az egész napi alvásmennyiség napszak szerinti megoszlása nagyon nagy egyéni változatosságot mutat.
 - Az alvásigényt az egyén sajátos vonásának kell tekinteni.
 - Az újszülött már az első napokban sem alvással tölti az egész időt, valójában a nap 30-40 %-ában - napi alvásigénye 16 óra - valamivel éberebb állapotban van, mint egyébként: az ébrenlét szakaszai azonban rövidek, nem képeznek egybefüggő éber időszakokat.
 - Inkább az éhség és az érintés ébreszti fel, mint a fény- vagy hangingerek.
- Idősebb csecsemő alvásigénye 14 óra, a napszaki ritmus ilyenkor már kifejlődött, de még nem egészen stabil.
- Csak délben marad kisgyermekben kifejezett az alvásigény.
- 2 és 6 éves kor közötti a napi alvásigény 13 órától fokozatosan 11 órára csökken

Alvászavarok

Általában kimondhatjuk, hogy az még nem alvászavar, ha a gyermek hébe-hóba éjjel felébred; ez a normális emberi alváshoz hozzátartozik. Az alvászavar a csecsemő- és kisgyermekkor leggyakoribb magatartászavara, az ilyen korban a gyermekek legalább 10-20 %-ban fordul elő, az érintettek fele pedig súlyos alvászavarban szenved.

- Az elalvási nehézségek legnagyobb hányada az elalvási ceremónia feltételeiben beállott zavarra vezethető vissza
- A már említett átalvási zavarok az éjszaka második felében szoktak jelentkezni, amikor a mély álom már elmúlt és az álom amúgy is felületesebbé válik.

A nyugodt alvás feltételei

Minden gyermek számára lehetővé kell tenni, hogy egyéni igényei szerint pihenhessen, ha fáradt.

- Csecsemőt igény szerint, napközben többször is ágyba kell tenni, ha fáradt.
 - A nagyobb, fáradékonyabb gyerekek számára is biztosítani kell a pihenést napközben, az altatási időn kívül is ha igényli.
 - Az alvás megfelelő tárgyi feltételeit, biztosítani kell, hiszen az ágy, a fekvőalap - matrac - a takaró minősége befolyásolja az elalvást
-
- A magát biztonságban érző, napközben tevékeny, derűs gyermek tud elaludni.
 - Alapkövetelmény - hogy minden gyermek saját ágyán, és mindig egyazon helyen aludjon.
 - Az életkorának, fejlettségének megfelelő ágyban, ágyon aludjon.
 - Az ebéd utáni levegőn altatás feltételeit minden bölcsődében meg kell teremteni.
 - Az alváshangulat megteremtése – a csendre, nyugalomra kell törekedni.
 - Segíti az elalvást, ha az elalvási szokása szerint alhat. (otthonról hozott „segítő” tárgy, textil)
-
- A gyermekek felső, merevebb, zártabb ruházatát célszerű levenni.
 - A gondozónő folyamatos jelenléte biztonságot nyújt.

➤ Az alvó gyermekeknél is hallótávolságban kell lenni-e, hogy minden helyzetre időben reagálni tudjon.

Szobatisztaságra nevelés

• Szobatisztaság elérésének fő feltétele: A gyermek önálló elhatározása, az inger érzése és a lehetőségek mérlegelése alapján önállóan igyekezzék a szükségletét elvégezni. Ennek az elhatározásnak a jelentkezését, véghezvitelét a környezet megkönnyítheti, de a gyerek helyet megtenni nem tudja.

A szobatisztává válás módjai

- A gyerek kezdeményez
- A felnőtt kezdeményez, de a szoktatás folyamán átadja a kezdeményezést a gyereknek
- A felnőtt kezdeményez, de az általa beállított rendszer nem merev
- Merev szoktatási rendszer

Hibák, okaik, következmények

- Túl korai ültetés- súlyos maradandó zavarokhoz vezethet
- Hosszantartó ültetés- a feltételes reflex helytelen kialakításához, helytelen szokások kialakításához és betegséghez is vezethet.(végbél-előreesés)
- Csoportos biliztetés nevelési hátrányai- Egyéni szükségleteket nem vesz figyelembe

Szobatisztaság

- Aktív szobatiszta
- Passzív szobatiszta
- kialakulásának idejét meghatározza:
Pszichoszomatikus fejlettsége
- Biztosan mozog- kb. 1-1 ½ éves
- Érettség-ürítési ingereit képes tudatosítani, visszatartani- kb. 2 éves
- Képessé válik az önálló vetkőzésre- altesti ruházat levételére

Együttműködési feltételek

- A gyermek maga akarjon szobatiszta lenni
- Mintakövetés
- Feltétele- az őt gondozó felnőttel való jó kapcsolat
- A felnőtt elismerése megerősítése
- A felnőtt türelme, támogató verbális, non-verbális jelzései
- A gondozónő jelenléte nem váltható ki mással
- A megfelelő ruházat – kisbugyi

Levegőztetés-napoztatás

- Levegőzés alatt az udvari játék és a szabadban történő altatás együttesen értendő. Időpontját, mértékét az évszaknak és az időjárási viszonyoknak, valamint a gyermekek életkorának megfelelően kell megválasztani.

- A szabadban való levegőztetés csak akkor mellőzhető, ha kánikula vagy eső, erős havazás, orkánszerű szél, sűrű köd vagy rendkívüli hideg van.

- A napfény káros hatása és a kisgyermek bőrének érzékenysége miatt következményeként fokozott figyelmet kell fordítani a napvédelemre:

- - 11h – 15 h között ne érje a gyermeket közvetlen sugárzás,
- - fényvédő krém javasolt,
- - erős napfénytől védjék a gyermeket (fejfedő, kising).

Mennyi időt töltsön a gyermek a szabadlevegőn

- Tavasztól ősziig általában egész nap a levegőn lehetnek és legyenek a gyerekek.

- A tárgyi feltételek- terasz, megfelelő méretű udvari járóka, az udvar arányosan árnyékos területe stb. befolyásolják a kint tartózkodás lehetőségét.

- Az évszaknak megfelelően nyáron 6-8 órát, mely az őszi hónapokban csökken, az időjárásnak megfelelően.

- A téli hónapokban sem lehet viszont kevesebb, mint 2 - 2 1/2 óra.

- A levegőztetés egész időtartama alatt felügyeletet kell biztosítani.

- Általában addig maradhat szabad levegőn a gyermek amíg láthatóan jól érzi magát.

- A levegőn tartózkodás időtartamát fokozatosan emeljük, a levegőzéshez még nem szoktatott csecsemőnél. Kint altatásnál fokozottabb ráfigyelésre van szükség.

- A fehérbőrű, szőke vagy vörös hajú gyerek, a koraszülött általában érzékenyebbek az ibolyántúli sugárzásra.

- A kiságyban történő levegőztetés-napoztatásnál a fekvésirányára, a hőmérséklet emelkedésére, a fokozott folyadékigényre figyelni kell.

Élelmezés

- A bölcsődei étkeztetésre a 9/1985. (X.23.) EüM - BkM. Számú "Az étkezéssel kapcsolatos közegészségügyi szabályokról" szóló együttes rendelet vonatkozik.

A korszerű táplálkozási elvek és konyhatechnikai eljárásoknak figyelembe vételével, valamint a korosztály élelmezési-, nyersanyagnormáinak figyelembe vételével kell mindennek történnie.

A tápszer és a csecsemő egyéb ételei elkészítéséhez külön tejkonyhát kell biztosítani. A csecsemők edényeit és evőeszközeit a többiektől külön kell tárolni és mosogatni. A tápszer tárolása száraz, szellős helyen történjen. A különböző tápszerek eltérő felhasználási útmutatóira fokozatosan kell ügyelni.

- Az étrend tervezésekor figyelembe kell venni, hogy a kisdud bölcsődei élelmezésben- minimum 3-szori étkezés estén - az ajánlott napi energia- és tápanyagtartalom 65%-át kell biztosítani. Az

étrendek változatosság, idényszerűség, ízében való összehangoltság, önálló étkezésre nevelés szempontjából is megfelelőnek kell lennie.

A korszerű csecsemő és kisgyermektáplálás elveinek és gyakorlatának változásait a bölcsőde vezetőjének figyelemmel kell kísérnie és fel kell használnia a bölcsődei étkeztetésben.

Táplálékallergia miatt (tehéntejfehérje-túlérzékenység: tojásfehérje allergia: lisztérzékenység) diétára szorulókat ellátását a bölcsőde csak akkor vállalhatja, ha az étrendre vonatkozó előírásokat be tudja tartani.

A gondozónő feladata a táplálással kapcsolatban

- Meg kell szerettetni a csecsemővel a különböző ízű, sűrűségű, korának megfelelő ételeket.
- Meg kell tanítani a gyereket a korának megfelelő módon, és idővel önállóan evésre.
- Ki kell alakítani a helyes étkezési szokásokat
- Mintát nyújt az anyának
- Az újszülött és a csecsemő táplálása lehet természetes illetve
- Mesterséges : Minden olyan csecsemőtáplálási módszer, amely nem anyatejen alapul; szűkebb értelemben azok a táplálási rendszerek, ahol az anyatejet más faj tejéből készült táplálékkal helyettesítjük.

Ma már nem akkora a különbség a kétféle csecsemő között, mint egy-két generációval ezelőtt. Az évtizedek folyamán ugyanis a mesterséges táplálékok minősége sokat javult. Bizonyos eltérések azonban ma is megállapíthatók:

Az anyatejes csecsemőnek jellegzetesen rózsaszínű a bőre, ritkábban betegszik meg, az emésztőrendszer betegségei pedig szinte kivételesek. Mesterséges táplálás esetén gyakoribb a tévedés és a hibás táplálás.

A mesterségesen táplált csecsemő hátránya azonban nemcsak kémiai-biológiai természetű: elesik attól a bensőséges kapcsolattól, amelyben az anyai testtel rendszeresen közvetlenül érintkező szopós csecsemőnek része van.

Mennyit egyen az újszülött

- Az újszülött napi folyadékigénye 150gX aktuális testsúly (Kg-ban). Az anyatejből megkapja ezt a mennyiséget, nem kell teáztatni, vízzel kínálni, ha egészséges.
- Az időközönkénti szoptatást meghatározza, hogy mennyit képes egy alkalommal szopni.
- (6-7 etetés 3-4 óránként szopik)
- Lehetőleg fél éves korig csak szopjon a csecsemő.

Csecsemő táplálása

- Egy éves korig ne adjunk tehéntejet.
- Minden új táplálékféléseget fokozatosan emelkedő mennyiségben próbáljunk ki.
- Egyszerre egyfajta új ízzel, táplálékkal ismertessük
- Fogzás időszakában rágnivalót kell adni

Az új táplálékok bevezetése

Visszautasítás okai:

- édes, illetve savanyú ízt nem szereti
- A sűrűsége nem megfelelő
- Egyfajta ételféleség íze, szaga nem tetszik
- Az étel hőfokát is különböző egyéni módon igénylik
- Nem kellően pépes
- Kellemetlen élmény- fuldoklik, ha túl sok kerül a szájába.
- Vannak csecsemők, akik szopás előtt, mások szopás után fogadják el a kanállal etetést.
- Idegenkedik az számára szokatlan etetési módtól
- Nem jól fogják, kényelmetlenül érzi magát
- A tálalásnál kétféle ételt lát meg és csak azt fogadja el, amit szeret.
- Fontos a megszokott környezet, a megszokott mód.

Kanál-pohár használata

- Leghelyesebb, már újszülöttkortól elkezdni, mert még nem alakította ki szokásait, nem idegződtek be az étkezési módok, könnyebben tanulja meg a pohárból ivást, kanálból evést.
- Etetéshez a g. nő részére kényelmes karosszéket kell biztosítani, hogy a csecsemőt megfelelően tartani tudja.
- A csecsemő kora, fejlettsége szerint változik az őt tartó gondozónő kartartása, a csecsemő helyzete.
- A már stabilan ülni tudó gyermeket, aki képes helyváltoztatásra, etetőpadban lehet az étellel kínálni.

A pohár használata

- Az ivás technikájának megtanítása is újszülöttkortól kezdhető.
- Fontos, hogy a gondozónő helyesen tartsa a poharat
- A pohár tartalmának emelése a pár kortynyi folyadékkal kezdődik
- A pohárhoz szokott csecsemők szívesen teszik kezüket a pohárra, fogják meg, ekkor a gondozó felnőtt alul tartja, segíti a poharat.

- Az örömteli, és egyre önállóbbá váló étkezés kialakulásának feltétele, hogy a gyermek kezét étkezés alatt nem fogjuk le.
- Lehetőséget kell adni az aktív részvételre.
- A kanállal etetés helyes technikájára figyelni kell - rá kell vezetni arra, hogy a kanál láttán - nyissa a száját, laposra állítsa nyelvét, mert így fogja tudni egyre tisztábban célszerűbben használni a kanalat.

A rágás

- Az első rágivaló- 7-8 hónapos- kenyérhéj
- Fokozott figyelmet igényel, mert segítségre szorulhat.

- Étkezés előtt közvetlenül 5-6 perccel kínáljuk a rágnivalóval.
- Darabosan akkor kaphat főzeléket, ha már négy zápfoga van.
- A darabos ételhez szoktatás is fokozatosan történik
- A rágás az emésztést segítő, előkészítő „művelet”, hiányában az emésztés nem elégséges, terheli a bélrendszert, betegít.

Önállósodás az evésben

- Amikor már etetőpadban ülve, önállóan megissza a folyadékot, megkezdhetjük a kanállal való evés gyakorlását- kétkanalas módszer.
- A kanállal a kéz meghosszabbított részével nem könnyű a tányértól a szájig emelni az ételt.
- A kanálra igazított kéz, a türelem, gyakorlás, eredményes lesz.

A jól evő, a válogatós a rosszul evő gyerek

A jól evőgyerek- örül az evésnek. A megfelelő táplálékból általában szívesen elfogyaszt annyit, ami a fejlődését biztosítja, nem válogatós.

Válogatós gyerek- Szeret enni, de csak elsősorban azt a néhány ételt, amit szeret. A család és a bölcsőde együttesen kell, hogy megpróbálják átnevelni a helytelen szokásról.

A rosszul evő gyerek- Gyakorlatilag egy-egy”nyalánkságtól” eltekintve szinte semmit sem esnek, számukra az étkezések kint jelentenek, hevesen hárítják.

Erőszakosan etetett gyerek- tiltakozik, kiköpi, kihányja az ételt, később már az étkezés előkészületeire is elutasítóan reagál.

Előfordul, hogy a szájában tartogatja az ételt, nem nyeli le.

➤Számos káros feltételes reflex, rossz szokás épül rá.: hátrányosan változik a jelleme.

A rosszul evésre nevelés leggyakoribb módja

- Az étkezést jutalmazásra, büntetésre használják
- Erőszakolás - Új ételek bevezetésekor
 - Új etetési módok bevezetésekor
 - A felnőtt megítélése szerint keveset eszik
 - Egyes ételfajták erőltetése

Erőszakolás fajtái:

- erőszakkal teszi a gyerek szájába
- addig nem kap más ételt, míg nem eszi meg azt, amit nem szeret
- Az ételt összekeverik más olyan étellel, amit szeret
- Rábeszélés, beígért jutalom, játék.

A BÖLCSŐDEI GONDOZÁS-NEVELÉS TÁRGYI FELTÉTELEI

- Bölcsőde működhet: bölcsődének épült épületben és a funkciónak megfelelően átalakított, adaptált épületben.
- Új bölcsőde tervezésénél, más épületből történő kialakításánál, illetve átalakításánál az OTÉK (Országos Településrendezési és Építési Követelmények) előírásait kötelezően kell alkalmazni, valamint az MSZ-04 205/2-87 építésügyi ágazati szabványt kell irányadónak tekinteni.

Csoportszobák berendezése

- A gyermekcsoportokat a mindenkori életkori sajátosságok figyelembe vételével kell berendezni.
- A gyermeklétszámnak megfelelő számú asztal és szék- bölcsődei bútor
- Térleválasztó, átlátható játéktároló polcok
- Az elmélyült játéktevékenységet biztosító játszóterületek
- Esztétikus játéktárolók- kosarak, tálak.

JÁTEKKÉSZLET

Egészségügyi szempontok:

- - könnyen tisztítható, fertőtleníthető legyen,
- - balesetet ne okozzon - ne legyen törött, ne legyen könnyen törhető, ne essen szét darabjaira, éles sarkai ne legyenek, ne lógjon hosszú zsinóron, ne legyen túl nehéz.

Csecsemő és tipegő korban ne legyen olyan kis méretű, hogy orrba, fülbe, garatba kerülhessen!

Pedagógiai szempontok:

- minden tevékenységformához legyenek megfelelő játékszerek (manipuláció, konstruálás, utánzó-, szerepjáték, mozgásfejlesztő játék ..., stb.),
- - a játék színe, nagysága, formája keltse fel és tartsa ébren a gyermek érdeklődését
- - több fajta tevékenységre lehessen felhasználni,
- - legyenek más nemzetek szokásait tükröző játékok,
- - játékválasztásnál legyen szempont a nemek közötti egyenlőség elvének betartása (a kislányoknak is legyen autó, a fiúknak is baba).

•Kivitelezés:

- - igényes legyen,
- - a fokozott használatra számítva készüljön.

•Elhelyezése:

- - nyitott játékpolicon,
- - tárolóedényekben (vödrökben, kosarakban),
- - gondozónő által elérhető polcon (felügyeletet igénylő játékok).

•Alapjátékok (minden csoportban biztosítani kell)

- - játszókendők
- - babák,
- - labdák,
- - képeskönyvek,
- - mozgásfejlesztők.

2. Csecsemőkorú gyermekek játécai

- A játékoknak mérete, súlya, alakja olyan legyen, hogy ha a csecsemő rájuk fekszik, vagy magára ejti őket, ez ne legyen számára fájdalmas, vagy ijesztő, kellemetlen.

- Nem adhatók: szőrmeállatok, hajás babák. rendkívül veszélyesek a torkára tapadó, esetleg a légutakba kerülő szőrszálak.
- Mennyisége: - minden gyermeknek jusson azonos típusú játék (baba, mackó, könyv, autó, labda).

Csecsemőkorú gyermekek játéakai

- Csecsemő részére jól megmarkolható, rázható játékok:
 - - játszókendők,
 - - frottír labdák,
 - - csörgők,
 - - rágókák.

Változatos felületű textilfigurák: babák, macik, nyuszik, stb.

Csecsemőknek is adhatók:

- - építőjátékok egyes elemei, amelyek önmagukban is alkalmasak a manipulációra,
- - karikák,
- - Montessori torony korongjai,
- - hordó- és kockasorok,
- - homokozóformák.
- Üreges játékok:
 - - vödrök,
 - - tálak,
 - - kosarak.
- Könyvek: egy ábrás, textil, műanyag, keménylapú.
- Nagy méretű eszközök: labdák, mászópárnák,

3. Tipegő korú gyermekek játéakai

- A nagyméretű játékok kivételével minden gyermeknek jusson azonos típusú játék (baba, mackó, könyv, autó, labda). A gyűjtögető-soralkotó játék korszakában az arra alkalmas játékféleségből a csoportlétszám 3-4-szeresének beszerzése szükséges.

Tipegő korú gyermekek játéakai

- Konstruáló játékok: LEGO, Gabi, Montessorik, baby logikai, pohársorok, hordósorok, formakirakók.
- Nagymozgásos játékok: autók, dőmperek, motorok, mászóka, alagút, baby csúszda, labdák, hordár kocsik.
- Húzogatható, tologatható eszközök: vonatok, autók.
- Üreges játékok: kosarak, szatyrok, vödrök, tálak, talicskák.
- Homokozó játékok: vödrök, lapátok, homokozóformák, sziták.
- Babák, macik, állatfigurák (plüss, frottír).
- Használati eszközök: lábasok, tányérok, poharak, sziták, szűrők.
- Könyvek: elsősorban keménylapú lapozó és leporelló.
- Alkotó játék eszközei: zsírkréta, ceruza, filctoll, gyurma, stb; (Ezeket állandóan pótolni kell.)

4. Nagycsoportos gyermekek játéakai

A tipegőcsoport eszközeit biztosítjuk az alábbi játéktípusokkal kiegészítve:

- A szerepjáték kellékei: szerszámok, főzőedények, gyúróta, vágódeszka, babaruhák, takarók, seprű, lapát, orvosi táskák, telefon, kisebb méretű felnőtt ruhák, fodrászkellékek.
- Alkotó játék eszközei: zsírkréta, ceruza, filctoll, festék, gyurma, olló, különböző minőségű papírok, falevél, gesztenye, iskolatábla, kréta stb.; (Ezeket állandóan pótolni kell.)
- Könyvek: elsősorban puhalapú képeskönyvek.

1. sz.Melléklet.

Építészet és funkció

Építészet és funkció Bölcsődék tervezési előírásai

A bölcsőde létesítés alapelvei: A bölcsődék férőhelyszükségletét a vonzási körzet lakóinak száma és a nők foglalkoztatottságának aránya alapján kell meghatározni. A városi településeken az a körzet melyet a bölcsőde kiszolgál, legfeljebb 500 m, kivételesen legfeljebb 800 méter sugarú lehet.”¹

Előírja a lakótelepi lakosság arányának megfelelő férőhelyet is. Nagyságrendi fokozatok a gondozási egységek számát mutatják.

Egy gondozási egység 20 gyermek elhelyezésére szolgál, mely két 10 férőhelyes csoportszobát foglal magába. Az egységhez közös bejáratú előtér, gyermekkosci tároló, mosdó - W. C. átadó, elkülönítő, fűrésztő-biliző, takarítóeszköz és tisztítószer tároló, játékraktár, terasz és játszóudvar tartozik (külön W. C-t kell biztosítani.).

A környezethez való kapcsolatnál kiemelt szempont:

- lehetőleg zöld, fásított területen kell elhelyezni, de legalább is ne legyen a környezetében olyan üzem, melynek melléktermékei a levegőt szennyezik.
- A bölcsőde vasúthoz, ipari üzemhez, autóparkolóhoz 300 méternél, gyorsforgalmi úthoz 100méternél közelebb nem telepíthető.
- Új bölcsőde csak szabadon álló, földszintes épületben létesíthető.
- Az épület által elfoglalt területen kívül 3 m² / fh. teraszt és legalább 10 m²/fh, de 14m²/fh. - nál nem nagyobb játszóudvart kell biztosítani.

Utal az épület előkertjének méretére, a különböző épülettípusoknál meghatározza a kert elhelyezkedését.

A tájolásnál is kitér a szobák, illetve a terasz tájolására.– a gyermekszobák déli, dél-keleti, vagy keleti fekvésűek legyenek.

Az épületszintek, a belmagasság mellett, a bölcsőde helyiségeit külön-külön leírja, meghatározza. A konyha, mosoda, raktárak, üzemeltetési helyiségek pontos leírása, is megtalálható a kapcsolódási pontokkal. Az épületszerkezeti követelményekhez

¹ Egészségügyi létesítmények Bölcsődék Tervezési Előírások Építésügyi Ágazati Szabvány. Hatálybalépés időpontja: 1975. január 1. Azonossági száma: 385/ 74Móra Ferenc Könyvkiadó 1987.

tartozik: A víz elleni szigetelés, a burkolatok anyaga, színe is meghatározott. Követelmény a biztonságos közlekedés, csúszásmentes legyen és könnyen tisztántartható. Gyermekszobában 1, 3 m magasságig meleg tapintású bevonatot kell alkalmazni, felette fehérre festett fal az előírás.

A nyílászárók helyzete, magassága, mérete, szerkezete, üvegezése, védelme, mind meghatározott, a gyermekek védelmében.

Az épületgépészeti követelmények keretén belül leírásra került a vízellátás módja, a szerkezetek rögzítésének módja. A fűtés, és a villamos berendezésekkel kapcsolatos előírások.

A gyerekszobákban meghatározott minimális erősségű világítás: 200 lux

A kert az épület funkcionális része, ezért azzal együtt kell megtervezni, kivitelezni. Az akadálymentsítésként szolgáló rámpa előírás.

A telket, függőleges beosztású, 1, 8 - 2,2. m. magas kerítéssel kell körülvenni, melynek felső 30 cm-e befelé hajló, pálcabeosztások közötti távolság, max. 7 cm. lehet.

Kitér a játszóudvar leírására: Kötelező eleme az egységenként kialakított homokozó, melynek mélységét, szegélyezését, környezetét, tartalmát szabványok írják elő.

Étkeztetés, az étkezési szokások kialakításáról

Az újszülött szopóreflexétől hosszú folyamat vezet az önálló étkezésig. A nyugodt légkörön, és a korlátozások nélküli tevékenységeken túl példaadással, neveléssel elő tudjuk segíteni az egészséges étkezési szokások kialakulását, amely egy életre meghatározza a gyermeknek a táplálkozáshoz való hozzáállását. Az önálló étkezésre még nem érett gyermeket ölben etetjük. Ilyenkor az egymásra hangolódás az étkezés bensőséges hangulatát adja. A következő fokozat az etetőpad. Célszerű, a gyermeknek lehetősége van egyedül beleülni, illetve kiszállni belőle. Azok ehetnek asztalnál, akik már biztosan ülnek, lábuk a kis ülőkéről leér a földre és így a kanál használatával, próbálkozhatnak.

„Valamennyiünknek az a célja, hogy az evés egyfajta örömforrás legyen és maradjon. A példamutatás hatékony nevelő erő, melyet erősít a gyermek aktív részvétele az étkezés előkészületeiben.”² A természetes helyzet teremtése a gyermek étkezése körül, (a rendszeresség, az életkori és az egyéni szükséglet figyelembe vételével) biztosítja, hogy az evésnek, mint ösztönös cselekedetnek a célja az éhség csillapítása maradjon, és ne váljon a figyelem felkeltés eszközévé. Gyakran tapasztaljuk játszócsoportunkban, hogy az eddig pohárból nem ivó, etetőszékben evő gyermekek, a következetes, türelmes, bánásmód, a társak által nyújtott minta eredményeképpen, pár alkalom után eljutnak az önállóan ivásig, az asztalnál ülve elfogyasztott ebédig. Ranschburg Jenő néhány pontban összefoglalta a táplálkozással kapcsolatos legfontosabb nevelési szabályokat.

„1. Az evés biológiai szükséglet, melynek igénye az éhségérzet észlelésekor jelentkezik. Az éhségérzet csillapodása – megfelelő összetételű táplálék esetén – a szervezet „biológiai kielégülésével” azonos. Soha ne a felnőtt határozza meg, hogy mennyit kell a gyerekek ennie: ha a gyerek úgy érzi jóllakott, az elfogyasztott mennyiség csak a felnőtt nézőpontjából kevés, a gyermeknek éppen elegendő. „A gyermek evési szükségletét túl szokták becsülni, és étvágytalanságának megítélésében felnőtt mértéket alkalmazni. Lényeges, hogy az étkezést már kiskortól kezdve a gyerek egyéni ügyének tekintsük.”³

2. A gyermek biológiai órája nagyjából a közösség étkezési szokásaival összhangban működik. A két étkezési időpont között ne kínáljuk a gyereket, mert akkor nem tanulja meg a szükségletek kielégítésének késleltetését, ami nem csupán a táplálkozás terén fontos szociális igény. Egyébként pedig a jóllakott gyermek értelemszerűen nem éhes, így az étvágytalan gyermek benyomását kelti.

3. Minden gyermeknek joga van ahhoz, hogy egy-két ételt ne szeressen. Az olyan szülői nevelői szabályok, melyek erre nincsenek tekintettel, nagyon sok gyereket tesznek kiszámíthatatlan „rossz evővé”

Táplálkozási zavar: A gyarapodási kudarc azt jelenti, hogy a csecsemő súlya a múltó hetek során nem semmit sem növekszik.

Étlapkészítés. Általános elvárás, hogy megfelelően a táplálkozás élettani szükségleteinek. Változatos és idényszerű legyen, ízben és formában összehangolt, vegye figyelembe a

² Otthon és bölcsődében: Dr. Barna Mária - Papp Rita - Dr. Mamurácz Éva In: p.14.

³ Dr. Hermann Alice–Emberre nevelés: In: p. 96.

rendelkezésre álló keretet és a konyha kapacitását. „A bölcsődés gyermek ételmezésében alapvető szempont a fejlődő szervezet tápanyag igényének figyelembe vétele. A fokozott jó minőségű fehérje-, illetve ásványianyag-, vitamin- és energiaszükséglet miatt naponta ajánlott húsfélék (sovány), tojás, tej és tejtermék adása megfelelő elosztásban. Főzelék és gyümölcsfélék, gyümölcs-, és főzelékturmixok- nyersen és főzve – képezzék az étrend gerincét. Édesipari termék, cukrászati készítmény önálló étkezésként nem adható. Az étrend konzisztenciáját a gyermek fogainak száma határozza meg.”⁴ Orvosi javaslatra külön tej, tojás, lisztmentes étrendet biztosítanak a bölcsődékben, az arra érzékeny gyermekeknek.

A bölcsődében működő ételmezési üzem feladata, a gyermekek napközbeni ellátása keretén belül biztosított gyermekétkeztetés (reggeli, tízórai, ebéd, uzsonna), a bölcsődében dolgozó alkalmazottak ételmezése (reggeli, ebéd, illetve ebéd, uzsonna), a játszócsoportban jelenlévő gyermekek, az óvodás igénybevevők étkeztetése, valamint a konyhakapacitás függvényében vendégebéd készítése.

⁴ Ételmezésvezetők kézikönyve: In: p. 135.

A Gondozónő

A gondozónő a társadalomban elfogadott értékeket közvetít, mindig teljes személyisége hat a gyerekek szintén teljes személyiségére. Éppen ezért gondolom azt, hogy a hitelesség, az őszinteség, a szeretetteljes odafordulás, figyelem, felelősségtudat nélkülözhetetlen személyiségvonások. Számomra mindig fontos volt, hogy ebben a szerepemben adni tudjak. Adni a gyermeknek és szülőnek egyaránt figyelmet, biztonságot, nyugalmat, derűt. Előfordul, hogy a gyermekét beszoktató édesanya fél attól, hogy elveszti gyermekek szeretetét, ilyenkor meg kell Őt erősíteni abban, hogy a gondozónő a napi munkája során nem pótolja, csak helyettesíti az anyát. Szereti a gyermeket, de nem az anya helyett, hanem az anya mellett. A gondozónők számára íródott tankönyvek, képzések, megbeszélések megadják azt a lehetőséget, hogy a kellő tudáshoz, ismeretanyaghoz hozzájussanak. A gyermek fejlődése, jó érzelmi állapota a bölcsődében leginkább attól függ, hogy a gondozónővel mennyire fogadják el egymást. A „jó gondozónő” meghatározása alatt Dr. Falk Judit – leírta mind azt, amire az eredményes munka során szükség van: „A bölcsődei és csecsemőotthoni nevelés sikere azon múlik, hogy kik és hogyan látják el, gondozzák, nevelik a gyermeket. A gondozónői pályára olyan emberek alkalmasak, akik képesek a rájuk bízott csecsemőknek, és kisgyermekeknek azt az érzelmi biztonságot nyújtani, ami feltétele aktív tevékenységüknek.” A jó gondozónő egyik ismérve, hogy a gyermek érdekét tekinti mindenek felett.

Fontos a gyermek egyéni sajátosságaihoz, igényeihez, fejlettségéhez igazodó nevelés, gondozás. Segíti a gyermeket a világ megismerésében úgy, hogy aktivitásra való igényét tiszteletben tartja, nem veszi el tőle a felfedezés örömét. A csoportban olyan szabályokat igyekszik kialakítani, amelyek érthetők, elfogadhatók, betarthatók. A szabályok kialakításában a gyermek viselkedésének pozitívumaira és belátására is épít. A jó gondozónő derűs, kiegyensúlyozott ember, aki szereti a gyermekeket, jól érzi magát társaságukban, nyílt, őszinte, elfogadó, ismeri, és tiszteletben tartja az egyéniségeket.